

FIGYELŐ.

† Bayer József.

(1851—1919.)

Magyar tanár és magyar tudós sorsa szövődött egybe abban az élet-pályában, melyet Bayer József megfutott. Tanári és tudományos érdekek, alapvető munkák, Kisfaludy-társasági, akadémiai tagság, egyetemi tiszteletbeli doktorátus élete mérlegének egyik serpenyőjében, a másikban pedig szerény vagy jobban mondva a nyomorúsággal határos apostoli szegénységű élet, küzdelem és nélkülözés és sehol, de sehol a végzett munkának olyan gyümölcse, mely ennek a testileg korán összetört, szellemileg azonban mindig friss és derűs életfilozófiával telített öreg úrnak legalább utolsó éveit gondtól mentesekké, könnyen elsurranókká tette volna.

Úgy élt, mint Bonnard Sylvester, magányos öregségben, csöndes kis budai lakásban, mindenekfölött szeretett könyveinek birodalmában. A tudósnak és a műgyűjtőnek szinte makacs szenvedélyével, páratlan magamegtadással gyűjtögette a magyar színészet, a magyar drámairodalom és főleg Shakespeare-re vonatkozó munkákat. Árván maradt könyvtára valósággal unikum ezen a téren, kincsesbánya a Bayer József nyomdo-kaiban haladó ifjabb tudós nemzedék számára.

Ha erre az íróasztalnál görnyedő munkáséltre egy átfogó tekintetet vetünk, a számtalan kisebb-nagyobb irodalomtörténeti, művészettörténeti és pedagógiai értekezés közül négy irodalomtörténeti jelentőségű nagy alkotás emelkedik elénk. Mind a négy mű úttörő és alapvető munka a magyar drámairodalom és a magyar színészet történetében. A *Nemzeti játékszin történeté*-ben a magyar színészet történetét rajzolta meg oly alapos tudományos készültséggel, hogy eredményein a mű megjelenése óta letelt 33 év is alig változtatott valamit. Töretlen, nehéz utakon járva írta meg *A magyar drámairodalom történeté*-t is, mely megnyitotta számára Tudományos Akadémiánk kapuit. E két mű megrírása közben domborodott ki előtte a maga teljes nagyságában Shakespearenek a magyar irodalmi életre gyakorolt hatása; ezeknek a rendkívül sokoldalú és bonyolult, legtöbbször első tekintetre észrevehető, de sokszor csak páratlan éleslátással kifürkészhető hatásoknak képét kapjuk *Shakespeare drámái hazánkban* című kétkötetes munkájában, a magyar Shakespeare-kultusznak e teljes és minden ízében megbízható kódexében. Kutató szemek különben a magyar irodalmi életet tápláló Shakespeare-áramlat mellett egy ennél kisebb, de ugyancsak jelentős áramlatot, Schillernek a befolyását is észrevette. Erre vonatkozó kutatásait *Schiller drámái a régi*

magyar színpadon és irodalmunkban c. művében bocsátotta közre és kimutatta, hogy a magyar színjáték fejlődő életében Shakespearean kívül Schiller drámáinak is fontos szerep jutott. E drámák nem Ausztrián át, hanem közvetlenül Németországból jutottak hozzánk és nemcsak első színészeink szegényes műsorát gazdagították, hanem irodalmunkra is termékenyítőleg hatottak.

E négy mű csakis a legfőbb állomásai egy végesvégig munkában eltöltött életnek. Fájdalmas a gondolat, hogy Bayer József szelleme már nem termel többé, de némileg vigasztaló momentum, hogy egy egész életre való feladatokat oldott meg. Mintha ezt ő maga is érezte volna, mert az utolsó években már csak emlékiratain dolgozott. A magyar irodalomtörténet csak a legnagyobb hála érzetével gondolhat Bayer Józsefre: katona volt s feladatát kiválóan teljesítette.

MARCZINKÓ FERENC.

Dalmady Győző írói hagyatéka.

A Kisfaludy-Társaságban Dalmady Győző fölött tartott emlékbeszédre Beöthy Zsolt elnök a következő szavakkal kezdte Sajó Sándorhoz intézett üdvözlő beszédét:

«Őn most elhangzott székfoglalójában a kegyelet melegével újította föl egy kedves költőnk emlékezetét, melyet Társaságunk egy válogatott gyűjtemény közelebbi kiadásával is szeretettel szolgálni kíván.»

A költőnek 1876-ban kiadott összes költeményei óta, mely verseinek régibb kiadásaival együtt teljesen elfogyott, csupán hazafias költeményei jelentek meg 1894-ben egy egy-kötetes gyűjteményben. Ez a kötet azóta négy kiadást ért. A negyedik kiadás 1914-ben került ki a sajtó alól. Egészen elkelt ez is, meglepő eredményként a magyar költői irodalomban és ékes bizonyosságául főleg a magyar iskolák törhetetlen hazafias érzésének.

Élete utolsó éveiben teljes visszavonultságban élt a költő, s költői és prózai munkáinak összeszedésével és rendezésével foglalkozott. Munkáiból elsöben is egy ötkötetes teljes gyűjteményt állított össze kéziratban: három kötet költeményt és két kötet prózát. Ezt óhajtotta sajtó alá adni.

- A gyűjtemény anyagát a következőkben ismertetjük.

Összes költeményeinek teljes gyűjteménye három kötetben van összeállítva. Az I. kötet 1856—1864: 229 darab vers. A II. kötet 1865—1883: 278 darab vers. A III. kötet 1884—1914: 308 darab vers.

A hazafias költemények végighuzódnak az egész gyűjteményen 1856-tól 1914-ig. Tárgyukra és tartalmukra nézve a magyarság érzésének, a nemzet igazságának, haladásának, művelődésének, egységének, szebb jövőjének, általában a szabad, boldog Magyarország eszményének szószólói.

A szerelmi dalok 1856-tól 1867-ig terjednek. Eleinte pillanatnyi felángolások és muló viszonyok, később 1861-től állandó szerelmi viszony ter-

mékei, az érzés minden skálájából, egységes képben állítva elő első fellobbanásait, fordulatait, vívódását, örökös nyugtalanságát, egész történetét. E fiatalkori daloknak nagy részök volt abban, hogy a költőt 1867-ben a Kisfaludy-Társaság tagjává választották.

A családi és egyes költemények 1856-tól 1914-ig terjednek, a szülői, testvéri, rokon szeretet költészetével, később a családhoz vezető szerelmi, vőlegényi és hitvesi dalokkal, a házi tűzhely költészetével, a egyes darabokban pedig a hit és az ábránd, a gyermek és a nő, az egyéni élet és a barátság, a falu és a természet, a társasélet és a népelet, az emberiség és a világbéke tárgy- és eszmevilágától sugalt dalokkal.

Az elbeszélő költemények történeti vagy népmesei tárgyak feldolgozásai. Műfordítások vannak Heine, Lamartine, Hugo Viktor, Béranger, Musset, Longfellow, Burns és mások verseiből.

A költemények szövegét a költő e gyűjteményben az 1876-iki kiadás-hoz képest több helyt átdolgozta a bírálatok hatása alatt, s többnek más címet is adott. Így tett már az 1876-iki kiadásnál is a korábbi kötetek szövegével szemben.

E verses gyűjteménynek egyharmada, mintegy 300 vers még nem volt kötetben összegyűjtve és kiadva. Mintegy 60 darab vers, nyomtatásban sem jelent még meg.

E költemény-gyűjteményre elég, ha e helyen csak a Kisfaludy-Társaság bírálatainak csillogó fényével világítunk rá.

Dalmady Győző költészetében a Kisfaludy-Társaság az élet legnemesebb érzelmeit és eszményeit látta, mint írja Gyulai Pál elnök, a magyar műbírálok elnöke, «a közszeretben álló lantos»-hoz írt üdvözlő levelében, az 1897-ben árvaszéki elnöksége 25 éves fordulójának a vármegye által rendezett ünnepélye alkalmával. (Budapesti Hírlap. 1897. évf. febr. 18.) Majd nemes hangú és tösgyökeres magyar költészetnek mondja egy másik levelében, 1907-ben, kérve költeményeiből kiadás céljából egy kötetre való gyűjteményt. Beöthy Zsolt pedig a ravatalnál tartott bucsuztató beszédében és később a Kisfaludy-Társaságban tartott emlékbeszéde alkalmával Toldy Ferenc szavait idézve «a mi lírikusunk»-nak nevezi őt azok nevében, «kik a költőt Longfellowval még az Isten küldöttének éreztük, ki az emberszív igazságainak és érzéseinek egyszerű, tiszta, meleg tolmácsolásával az ég felé mutatja utunkat», — s akinek «meleg és vonzó költői világa, emberi és nemzeti érzésének legnemesebb motívumaival, a mi költői világunk, a mi úgynevezett költői hagyományunk».

A gyűjtemény negyedik kötete szépirodalmi jellegű prózai dolgozatokat és pedig útirajzokat, hírlapi leveleket, visszaemlékezéseket, alkalmi beszédeket, írói feljegyzéseket és efféléket hoz 1856-tól 1910-ig. A beszédek közt van a vármegye megbízásából Nyáry Pálról, nyáregyházi síremlékének leleplezési ünnepélyén, 1876-ban elmondott emlékbeszéde, és Tompa Mihály feketehegyi kőemlékének megkoszorúzása alkalmával 1885-ben előadott ünnepi beszéde. A Visszaemlékezések című részben az

ötvenes és a hatvanas évek ifjusági, írói és politikai élete éled fel, egy nagyobb dolgozat Pestvármegye 1861. évi ellenállásának történetét, a magyar alkotmányért és a vármegye ősi önkormányzatáért vívott küzdelmét vázolja, Nyáry Pál vezetése alatt, míg a Schmerling-provisorium éveiről szóló dolgozat e korszakot ismerteti, 1862-től 1867-ig, a passzív ellenállással és az akkori írói étellel.

Ez a prózai rész egyáltalán nem volt még összegyűjtve és kiadva. Egyes része hirlapokban látott napvilágot. A Nyáry Pálról elmondott emlékbeszédét Nyáry Pál Emlékezete címmel kiadta a Nyáry-emlék bizottság Budapesten, 1876-ban.

Külön kötetet tesznek szakirodalmi dolgozatai, közigazgatási, gyámhatósági és jogi kérdésekről 1869-től 1900-ig. Ez volna a munkáiból összeállított gyűjteményének ötödik kötete. E dolgozatok megjelentek annak idejében a Hon, Ellenőr, Jogtudományi Közlöny, Közvélemény és más politikai és szaklapok hasábjain.

A költő által összeállított teljes gyűjteményen kívül vannak még hagyatéki iratai közt gondosan megírt egyéb feljegyzések is kéziratban, melyek irodalomtörténeti szempontból érdekeseek. Ugymint: részletes életrajzi feljegyzések 1893-ig, sok érdekes élethistoriai adattal és jellemző részletekkel; továbbá rövid életrajz 1911-ig, mit a Révai-Lexikon szerkesztőségének felkérésére írt.

Külön kötet családja leszármazásának és a család legrégebb ismert őstől történetének összeállítása 1888-ból, melyből tíz könyvátú példány készült a családtagok és a könyvtárak számára. Ez, mint családi érdekű munka, egészen a család tagjait illeti és a család levéltárába való. A heraldikai és genealógiai társaság közlönye, a Turul 1889. évf. I. és II. füzeté hozott nagyobb kivonatot belőle.

Külön csoportosította a nőkről írt verseire vonatkozó emlékeit, feljegyezve azon nők neveit, kik verseit inspirálták, a hozzájuk vagy róluk írt versek címeivel és keletkezésük rövid történetével. — Összeírta a verseiről szóló lapvéleményeket, főképp azokat, melyek különösségükkel tűnnek fel, vagy valamely nyilvános alkalommal függnek össze. — Maradtak egyéb kéziratai is: emlékbeszédek, levelek, nyilatkozatok, s néhány kisebb szakirodalmi dolgozata. — Végül a hagyatékok tekintélyes és értékes része a költő levelezése. Épp oly gonddal tette félre leveleit is, mint másoknak hozzáintézett írásait. E levelezés nemcsak a költőre, de sok íróbarátjára és magára a korra is sok jellemző vonást tárhat még fel.

Az ismertetett írói hagyatékokat, a költő eredeti kéziratait, jegyzeteit, levelezését kiegészíti egy gazdag hirlapgyűjtemény, mely a költő életére és írói működésére vonatkozó közleményeket tartalmazza. Egybe van gyűjtve az az anyag is, mely verseinek hat idegen nyelvre való fordítására és megzenésítésére vonatkozik. Mindez a Nemzeti Múzeum őrizeté-

ben volna méltó helyén. Ugyanide valók a Dalmady-család sok százados történetére vonatkozó okmányok.

A Dalmady Győző tisztviselői működésére vonatkozó historiai értékű hagyatékat Pestvármegye levéltára őrzi.

D.

Kölcsey rebellis verse.

Gyermekkorom óta egy érdekes irodalomtörténeti apróságot őrzök emlékezetemben. Nehogy halálom után feledségbe menjen, idejegyzem folyóiratunk számára. Boldogult édes apám (élt 1804—1886.) Fáy András-tól, kivel jó ismeretségben volt, valamikor a múlt század harmincas éveiben Kölcsey Ferencznek a következő kiadatlan — s az akkori viszonyok közt kiadhatatlan — kis versét tanulta meg:

«Zrinyi vére mosta Bécsset,¹
S senki bosszút nem állt:
Rákóczy küzdött hazánkért,
S töröknél lelt halált.
Párizs ígért szabadságot,
Ti nem fogadtátok,
Járom rátok gyáva népek,
S maradéktól átok.»

A vers hitelességéhez kétség nem férhet. Fáy András vagy közvetlenül a költőtől, vagy ennek benső barátjától, Szemere Páltól tanulta. Az ilyen «rebellis» vers akkor inkább szájról-szájra, mint kéziratban terjedt, például édes apám sem jegyezte le soha, bár az akkori idők divatja szerint, debreczeni diák korától kezdve, igen sok verset leirogatott. De a kis versnek formája, hangja, tartalma is egészen Kölcseyre vall. Akkora költői erő s oly mély hazafi fájdalom lüktet benne, hogy Kölcseynél kisebb költő nem írhatta volna meg.²

VARGHA GYULA.

Regényírás és történeti korrajz.

A trianoni páva és *A szent hegy*: ez a két könyv diadallal vezetett be regényirodalmunkba egy új nevet, Surányi Miklósét. A kritika különösen a rajtuk előmlő történeti szellemet, a milieu hű rajzát dicsérte e művekben. «Tudása annyi, hogy annál többel a kultúrhistoria élemedett egyetemi tanárai sem szoktak rendelkezni», mondja pl. szerzőnkrol a Magyar Figyelő lelkes bírálója. Ebben a szinte egyhangú elismerésben

¹ T. i. Bécsújhelyt.

² Galamb Sándor közlése szerint: Szontagh Pál egyik 1887 okt. 17.-én írt levelében azt kérdezi Gyulai Páltól, hogy a Franklin-Társulat Kölcseykiadásából miért maradt ki Kölcsey fent közölt verse, melyet az ő gyermekkorában kéziratban terjesztettek.

tagadhatlanul volt is valami igazság. A szerzőnek van érzéke a jellemző történeti apróságok felkutatásához s ezeket ügyes kézzel illeszti ragyogó mozaikba egymás mellé, csakhogy sokszor túllép a kellő határon. A részletek hivalkodóan terpeszkednek a korrajzokban és egyes vonások kiélezése kedvéért itt-ott ríktó színekkel is találkozunk bennök. *A trianoni páva* egy helyén pl. komolyan állítja szerzőnk, hogy a múlt század harmincas éveiben a bécsi szakácsnék és fiakkerosok szentül hitték, hogy a magyar táblabírák még ősi pogány módon sátrakban laknak és éjjélkor, ha süt a holdvilág, fehér lovat áldoznak a rossz szellemeknek! (Ugyan hol szedték volna fel azok a szegény ördögök ezeket a kultúrtörténeti s mitológiai reminiscencia-foszlányokat?) Avagy szó nélkül elmehetünk-e szerzőnknek ugyane művében kockáztatott alábbi állítása mellett, hogy azokban az időkben Franciaországot, a délolasz államokat, Belgiumot és Hollandiát kínai fal választotta el tőlünk, de a japán kertészetet, az észak-afrikai gyarmatokat, Egyiptom és Alaska belügyeit hibátlanul tudtuk a Tudománytár és egyéb jeles folyóiratok hasábjairól? A Lajos Fülöp-kora párisi társadalmának erotikus színezetű ecsetelésében is tovább megy szerzőnk a kelleténél. Buja érzékiség mindig és mindenütt volt a világon, de hogy épen ama korszak Párisának alapszínezetét adták volna meg a nemi élet lázas konvulziói, mégis csak bajos elhinni.

Am ezek tudatos «lódítások»: részben Jókai-örökség, részben pedig a «*La cousine Bette*» szerzőjének nagyító üvegén keresztül látott világ torzított képei. Vannak azonban *A trianoni páva*nak önkéntelen elcsuszamlásai is s köztük egypár annyival bántóbb, mert a mű organizmusába mar bele, a legkínosabb zavarokat, ellenmondásokat idézve elő. Hisz ebben a regényben, mely a *couleur locale* megelevenítésére oly aprólékos gondot fordít, megesis az a furcsaság, hogy körülbelül a mű közepéig az iránt is kétségben vagyunk, vajjon a cselekvés a múlt század 40-es, vagy 30-as éveiben játszódik-e le? Hogy lehetséges-e ez? Lássuk csak. Dátumot a szerző csupán műve utolsó lapján említ. A regény hősről, Domoszlay Farkasról, azonban már az elején megtudjuk, hogy *negyven éves* ember, ki a filozófiát úgy 1822 táján végezte Egerben. Ehhez az 1822-es évszámhoz már hozzávetés útján jutunk; szerzőnk ugyanis megemlíti, hogy Lange tanár, kinél Farkas akkoriban lakott, az *1819-iki* karlsbadi határozatok ellen tiltakozván, Spandauba került, majd két évi fogság s fél éves bujdosás után Magyarországra jött, hol az egri lyceumban kapott tanári állást. Ha már most a szerző szempontjából legkedvezőbb eshetőséget vesszük is fel, hogy t. i. hősünk rögtön Langenak Egerben való megtelepedése után, vagyis 1822-ben jutott ennek házába, *mint 18 éves ifjú*, innét fogva 40 éves korig 22 évnek kellett elmúlnia: vagyis a regény cselekvésének ideje (1822 + 22) 1844. Voltakép még jobban előre kellene hatolnunk a 40-es években, ha tekintetbe vesszük, amit az ifjabb Domoszlay író bátyjának Bécsből a Fanny Lewald és Hahn-Hahn Ida grófnő regényein nevelkedett bécsi dámákról. F. Lewaldnak első regénye, Klemen-

tina, ugyanis 1842-ben jelent meg, míg Hahn-Hahn grófnő fellépése 1841-re esik «Faustina» c. regényével. Ezek után egész nyugodtan elhelyezkedünk a múlt század 40-es éveiben, ám egyszerre csak azt olvassuk, hogy az öreg Goethe akkortájt, mint az ifjabbik Domszlay hallotta, egy 18 éves leányba lett szerelmes (Goethe 1832-ben halt meg!), majd meg, hogy hősünk Kisfaludy Károssal levelez, ki boházatokot ír Pesten egy zsidó orvos házában (1829) s Ferenc császárról, mint korbeli uralkodóról is szó esik (+ 1835-ben). Mindez szerfölött bántja a figyelmes olvasót, mert a főnnebbi megállapításokkal szemben eleinte felszínes elszólásokat vél bennök észrevenni, mígnem a júliusi forradalomnak, meg a kolera-járványnak a cselekvésbe való szerves kapcsolódásával végleg kiderül, hogy a cselekvés ideje 1830—31 s hogy a hiba ott történt, hol a szerző hőse multjának rajzában tévedt meg 10 egynehány esztendővel.

Mellesleg jegyezzük meg, hogy idegen, különösen pedig a pazarul szórt francia szók helyesírásában *A trianoni páva* szerzője szintén nagy pongyolaságot árul el és pedig épen a háttér hűségének rovására, melyet sajátos félreértés folytán, e szavak alkalmazásával emelni vél. Most hogyan higyjük el valakinek, hogy annyira járatos a francia királyi paloták, szalonok és budoárok előkelő világában, ha még a francia helyesírás leg-
 elemibb szabályaival is hadilábon áll? Már pedig a következő szavak szerzőnk használta írásmódja erre vall: *dejeuner*; *redout*; *Saint-Benevieve* 19 (többször); *varietés*; *regime*; *Grand-Chaumiére*; *Nôtre-Dame* (többször); *Galerie de Dane* (ez utóbbi tán sajtóhiba *Diane* helyett); *redingot*; *Casimir Perier*; *interieur* (többször); *Victor Hugó*; *genie Allemand*; *Charous-sel-híd*.

Surányi második regénye, *A szent hegy*, már hőse és hősnőjének lelki rajzában vét a történeti igénnyel szemben emelhető azon főkövetelés ellen, hogy ennek alakjai koruk talajában gyökeredzenek, szellemi életüket koruk levegője táplálja. Mert elképzelhető-e a XIII. század Budavárában egy Bárczy-főpolgármesterféle alak, ennek ambícióival, városa jövőjét illető magasröptű terveivel s nem a mi századunkból csöppent-e a középkorba kedvese, e perverz hiszterika, kinek egyébként teljesen érdektelen lelki élete jóformán fiziológiai gerjedelmeire visszaható reflexmozgásokban merül ki? E két alak anakronizmusát nem teszi elfogadhatóbbá a háttér aprólékos, száz meg száz színárnyalatból összeállított, szinte kábítóan gazdag képe sem. Mennyire bizhatunk e kép hitelességében, ehhez valamelyik történészünk szólhatna hozzá; egy erős irodalomtörténeti kacsintására azonban rámutathatok szerzőnknek. A regény 175. lapján ugyanis azt olvassuk, hogy Neda hercegnő Román de Rose lovagregényeit olvassa, majd u. o., hogy a de Rose-nak (itt már keresztnév nélkül) a hőse egy provence-i költő. Hát Román de Rose úr regényeit a hercegnő nem olvashatta azon egyszerű okból, mert ilyen nevű költője nem volt a középkornak, volt azonban egy «Roman de la Rose» c. szimbolikus regénye, melynek szerzője is, hőse is Guillaume de Lorris, nem provence-i,

hanem orleansvidéki költő! Igaz, hogy lehet valaki nagyon művelt ember, anélkül, hogy a középkor említett tanregényéről halvány sejtelmé volna, sőt megengedjük azt is, hogy az illető Kun László koráról e mű ismerete nélkül is hatalmas történeti regényt írhat, de mindenesetre főlölelegesnek kell tartanunk, hogy művében önkéntelen bizonyosságát nyújtsa annak, hogy a középkor e híres költeményéről, bocsánat a vulgaris kifejezéséért, csak harangozni hallott. Egyetlen ily elsikamlás alkalmas arra, hogy megrendítse a szerző komoly tudásába vetett hitünket s hogy elveszítsük azt a jól eső biztosságot, mellyel egy Eötvös, vagy Kemény kalauzolója mellett haladunk előre a történeti mult tekervényes ösvényein.

B. J.

Verselésünk legújabb fejlődése.

Ily című cikkemhez az Irodalomtörténet 1918. évf. 7—10. számában Radó Antal bíráló megjegyzéseket fűz. Fejtegetéseinek eredménye körülbelül ez. Amit a versbeli iktusok különböző erejéről, a ritmusbeli pauzák-ról, a jambusi menetnek a sorok első felében való elnémulásáról mondok, az igaz, de nem új dolog; ami pedig azt illeti, hogy a mai magyar versben a súlyos szótagok száma és távolsága nincs megkötve, tehát nálunk oly verseket írának, mint a franciák, kijelenti, hogy ilyen verseket a legújabb költészetben sem ismer.

Az első megjegyzésre vonatkozólag: eszemágában sincs azt gondolni, hogy a tanulmányom kiindulópontjául szolgáló megfigyelés valami olyan újság, aminek a fölfedezése épen énrám várt. Radó Antal Greguss Ágostot idézi, ugyanabban a füzetben Horváth János ugyanerre vonatkozólag Négyesy Lászlót, Schedel Ferencet és saját kitünő Ady-könyvecskéjének fejtegetéseire utal. Négyesy én is idéztem és idézhettem volna a többieket is, ha csak az lett volna a céloom, hogy magára a megfigyelésre hívjam fel újra a figyelmet. De az én céloom nem a tény konstatálása volt. Amennyiben efféle értekezésben újságról lehet szó, igénytelen tanulmányomban a *jelenség magyarázata és jelentőségének keresése* az. Greguss szerint a magyar jambusban a trochæus is jogosult és költőink «a menő sort néha ereszkedően indítják meg». A vers olyan tudósának, mint Radó Antal, nem kell magyaráznom, hogy ez a magyarázat ritmikái képtelenség; hiszen még az a spondeus is, amelyet az igazi jambus eltűr «nem spondeus, időméretileg csak jambus» (Négyesy László: *Magyar Verstan*, 1886. 69. l.) és nem hiszem, hogy akadjon magyar fül, amelyik beleegyezzen abba, hogy a Szózat e sorát pl. így skandáljuk: *áldjón vagy verjen sors keze*. Négyesy úgy látja, hogy Petőfi óta a «cæsurák úgy kezdtek elhelyezkedni, hogy a sor ízei a magyar vers ütemeihez lettek hasonlók». (A mértékes magyar verselés története, 1892. 293. l.) Ez igaz, de magyarázatnak nem elég: a magyar hangsúly akárhányszor nem simul össze a görögös időmérték iktusaival, hanem azok ellenére érvényesül. — Schedel Ferenc érdekes tanulmányában (amelyet Horváth János idéz), semmivel sincs több, mint hogy a görögösen időmértékes verselés nálunk természetellenes «melegházi növény» és a magyarban «csak a súlymértékes

verselés gyakoroltathatik helyesen». Jól mondja Horváth János, hogy Schedel e cikkében «majdnem kispékelulta a magyar nemzeti versidomot», csak hogy mindennek semmi köze az én szerény írásom tárgyához, amely azt próbálta megmutatni, hogy az a nemzeti versidom (amelyet Schedel «indítványba hozni bátorkodott azoknak, kik a költészet szent lángjával áldottak meg»), már jóval előbb jelentkezett a nyugateurópai idomú magyar versekben is. — Ignotus mellékes mondatba elrejtett ötlete — amely különben egészen általános — csakugyan elkerülte a figyelmemet. — Az egyetlen, aki ehhez a kérdéshez eddig érdemlegesen és alaposan szólt, Horváth János, aki *Ady s a legújabb magyar lyra* c. könyvecskéjében vajt füllel elemzi Ady zeneiségét és majdnem teljes szabadosággal állapítja meg a tényt: «Ady efajta soraiban . . . csak a szótagszám van meghatározva; s mi ez? franciás vers» (56. l.). — Az én tanulmányom persze azt iparkodik kimutatni, hogy ez a «franciás vers» se nem francia, se nem új, hanem egy hosszú magyar fejlődés eredménye. Aligha jogosult tehát — amint Radó Antal teszi Gregusra hivatkozva — azzal intézni el igénytelen megfigyeléseimet és magyarázat-kísérletemet, hogy «nem új dolog».

Hogy pedig Radó Antal magukra a megfigyelt jelenségekre is azt állítja, hogy nem újak, és hogy megjegyzései végén ezt a meglepő kijelentést teszi: «Hogy itt a verselés terén valami revolúció játszódna le vagy játszódott volna le máris, arról S. S. úr cikke sem birt meggyőzni» — ez csak megerősítheti az én eredményeimet, mert hiszen dolgozatom lényege éppen annak bizonyítása volt, hogy ilyen revolúció *nem* történt, hogy természetes és egységes fejlődés folyt le a verselésünkben és hogy az új versidom csak annyiban új, hogy a régiek újabb, szabadabb, fejlettebb formája.

Hogy Radó Antal ilyen «franciás» verseket «a legújabb magyar költészetben sem ismer» és az én példáim közt sem talált, ez csak azt bizonyítja, hogy az ő ritmusérzékének egyelőre szokatlan és idegen ez a ritmizálás. «E fejtegetések eredményeinek megítélésénél természetesen alig támaszkodhatom másra, mint a magam és mások ritmusérzékére» — jeleztem tanulmányom kezdetén. Hogy Horváth Jánossal szóljak (i. h. 53. l.): «Én érzem, érzi sok más, — poéták, nyelvészek, irodalomtanárok elég szép számmal — érezhette útközben az olvasó is, s ez elég ahhoz, hogy meglétét konstataíjam».

SÍK SÁNDOR.

Kossuth Lajos drámája.

Az Irodalomtörténet egyik legutóbbi folyóiratszemeíje (1919. évf. 112. l.) — a Magyarország egyik cikke révén — hírt adott arról, hogy a halhatatlan kormányzó írta volna az *András és Béla* című történeti drámát.

Legyen szabad ehhez a vitás kérdéshez a következőket hozzáfűzőm.

Váli Béla (*Zene és Színművészeti Lapok*. 1894. évf. ápr. 1.) és Szinyeyi József (*Magyar írók élete és munkái*. VI. köt. 1140. l.) szerint a dráma szerzője: Kossuth Lajos; Rakociczay Pál szerint: Kossuth Endre. (Egressy Gábor élete és kora.)

A Honnművész 1836. évf. 573. l. szerint a drámát Kossuth Imre írta. Arra nézve, hogy a dráma szerzője nem Kossuth Lajos, fölhozhatom

azt a döntő nyilatkozatot, melyet a Fővárosi Lapok 1888 július 6. számában olvastam. Ehelyütt maga Kossuth Lajos így cáfolta meg szerzőségét: «Ha érdem, nem az én érdemem, ha bűn, nem az én bűnöm.»

ERŐDI JENŐ.

Sajtóhibák az 1919. évfolyamban.

56. lap. 8. sor: János helyett olvasandó: József. — 57. l. 39. sor: nacionalizmus h. o.: racionalizmus. — 74. l. 8. sor: Károly h. o.: József. — 87. l. 26. sor: saját alkotásait után beiktatandó: vagy talán a köztisztviselők nehéz anyagi helyzete indította arra.

A Magyar Múzsza.

Irodalmunk régi vágya teljesült ez új folyóirat megindulásával. Évtizedek óta éreztük hiányát egy könnyed, mozgékony «revü-nek, mely mint a tudományos — vagy mondjuk ki nyíltan: akadémikus — közvélemény tolmácsa, az irodalmi és művészeti élet újabb jelenségeiről tájékoztassa a művelt közönséget, nem pusztán regisztrálva azokat, hanem állást foglalva mellettük vagy ellenük, aszerint, vajjon megfelelnek-e annak a művészi, nemzeti és erkölcsi eszményeknek, amelyek minden költői és művészi törekvést éltetnek. Annál nagyobb szükség volt ilyen esztétikai és kritikai szervre, mert azok az irodalmi törekvések, melyek a régi, kipróbált hagyományokat sárba tiporva, új, a nemzet lelkétől idegen ethikai és művészi levegőben mozogtak, mind a napisajtóban, mind harcos folyóirataikban hatalmas segítőkre találtak s nemcsak sípval és dobbal dolgoztak — maguk mellett, hanem ököllel és doronggal — ellenünk. Ezeket a törekvéseket visszaverni, a lármás reklám dicsőítéseit leszállítani a kellő értékre, a magunk irányát szorgalmazni s alkotásait értékük szerint, szigorú pártatlansággal megvilágítani: ez az, amit a Magyar Múzsától várunk. Hogy feladatának megfeleljen, annak két feltétele van: a magas tudományos színvonal és a formás, eleven, közvetlen előadás.

A folyóirat előttünk fekvő első füzetei a legszebb reményekre jogosítanak. A szerkesztők, Császárs Elemér és Pekár Gyula, tudományos életünknek legkiválóbb tényezőit gyűjtötték maguk köré és sorra megszólaltatták annak vezéreit, olyan dolgozatokban, melyek nemcsak önmagukban értékesek, hanem összetételükben is, mint egy szerves egész alkotórészei. A füzetek nem esetlegesen összegyűlt cikkek tarka halmazai, hanem céltudatos szerkesztés, komoly eszmélkedés és alapos megfontolás eredményei, kitűnően elgondolva és megvalósítva.

Irodalmi életünk egyik kiváló vezetője a Magyar Múzsza megjelenését elsőrangú eseménynek nyilvánította. Úgy is van, s a legmelegebb szívvel kívánjuk, hogy ez a sokat ígérő folyóirat szépen kezdett pályáját nagy sikerrel folytassa.

*

A Magyar Múzsza megjelenik havonként kétszer, minden hó 1-én és 15-én, 3—5 ívnyi terjedelemben. Egy-egy szám ára 6 K, előre fizetve negyedévre 35 K, félévre 70 K. Megrendelhető a kiadóhivatalban: Budapest, IV., Váci-utca 25 II. 12.

Elhunytak.

Árkosi Ferenc Kálmán. (1877—1918). Udvarhely megyében, Medeséren született unitárius papi családból. Államtudományi doktorátust szerzett, pénzügyi államszolgálatba lépett s legutóbb a központi állampénztár segéd-pénztárnoka volt. Az 1916. évi román betörés szülőfalujában érte, ekkor gyalog kellett menekülnie, ami végkép megtörte az amúgy is tüdővésztes frót. — Önálló kötetei: *Költemények*. Budapest, 1904. — *Rajongó*. Regény versekben. U. o. 1904. — *A pálfalvi szelmolnár*. Elbeszélések. U. o. 1911. — *Guzsalyasban*. Elbeszélések. U. o. 1914.

Ambrozovics Dezső. (1864—1919). Budapesten született. Jogi tanulmányokat végzett s mint az Orsz. Képzőművészeti Társulat nyugalmazott titkára hunyt el. Oroszból fordított köteteinek száma körülbelül negyedszáz. — Önálló kötetei: *Hajótöröttek*. Elbeszélések. Budapest, 1891. — *Versek*. U. o. 1898. — *A mogyoró*. Vigjáték. U. o. 1900. — *Újabb versek*. U. o. 1903. — *Symphoniák*. Költemények. U. o. 1918.

Déri Gyula. (1854—1919.) Debrecenben született. Hirlapírói pályáját 1875-ben kezdte meg a Debreceni Ellenőrnél. 1879-ben a Pesti Hirlap szerkesztőségébe lépett, 1881—83. az Egyetértés segédszerkesztője volt. Később a Nemzeti Ujságot, majd a Budapesti Ujságot szerkesztette s több ízben a Budapesti Hirlap belmunkatársaként működött. 1904 óta elnöki titkára volt az Uránia tud. egyesületnek, 1908 óta a vallás- és közoktatásiügyi minisztériumban dolgozott s részt vett a szabadoktatás szervezésének munkálataiban. — Önálló kötetei: *Aki nem tudott lemondani*. Regény. Budapest, 1886. — *Forgószélben*. Elbeszélések. U. o. 1897. — *Mickiewicz Ádám szonettjei*. Műfordítás. U. o. 1898. — *Újabb elbeszélések*. U. o. 1899. — *Sírbolt a bálteremben*. Regény. Cleveland, 1902. — *A magyar ellenzéki hirlapírás története*. Budapest, 1906. — *Petőfi Zoltán élete*. U. o. 1909. — 1905-ben a Népszínházban előadták *Sportlovagok* énekes bohózatát.

Bayer József (1851—1919) nyug. középiskolai tanár, a Kisfaludy-Társaság és a M. Tud. Akadémia r. tagja. Baján született. Egyetemi tanulmányait Budapesten végezte s mint áll. tanár Sopronban és Budapesten működött. Főleg a magyar színészet- és drámatörténet terén kifejtett nagyszabású, sok tekintetben alapvető munkásságával tette emlékezetessé nevét. A hazai Shakespeare-kultusz terén is kiváló érdemeket szerzett s az ő szerkesztésében indult meg 1908-ban a Magyar Shakespeare-Tár. Főleg színtörténeti művekben gazdag könyvtárát szülővárosára hagyta. — Főmunkái: *A nemzeti játékszín története*. 2 köt. Budapest, 1887. — *A magyar drámairodalom története 1867-ig*. 2 köt. U. o. 1897. — *Shakespeare drámái*. 2 köt. U. o. 1909. — *Schiller drámái a régi magyar színpadon és irodalmunkban*. U. o. 1912.

Berczik Árpád (1842—1919) nyug. miniszteri tanácsos, a Kisfaludy-Társaság és a M. Tud. Akadémia tagja. Temesvárt született és 1868-ban

a miniszterelnökség sajtóosztályának kötelékébe lépett, melyet 1872—1904. vezetett előbb osztálytanácsosi, utóbb min. tanácsosi rangban. Irodalmi pályáját a Hindy Árpád szerkesztette Ibolyák c. anthológiában kezdette (Pest 1859). — Színdarabjai közül sikerültebbek: *A fertály mágnások* (Pest 1859). — *A svihákok*, vigj. — *Portás Klári*, népsz. — *A peterdi csata*, vigj.

Dóczy Lajos báró (1845—1919) nyug. külügyminiszteri osztályfő. Eredeti neve: Dux. Sopronban született, mint egy elszegényedett zsidó bórkereskedő fia. Mint a Neue Freie Presse budapesti tudósítója túnt fel 1865-ben a Deák-pártot szolgáló cikkeivel. Jutalmul 1868-ban a miniszterelnökséghez, majd 1871-ben a külügyminiszteriumhoz került, ahol 1896-ban osztályfőnöki címet és jelleget kapott. 1902-ben vonult nyugalomba, miután már 1900-ban bárói rangra emelték. Ifjú korában tagja volt a Kávéforrás c. kávéházzal elnevezett asztaltársaságnak, ahonnan a magyar irodalom nagyobbmértvű elzsidósítása kiindult. Költeményeket, novellákat, színdarabokat s ujságcikkeket egyforma készséggel írt magyar és német nyelven, de míg a német irodalomban teljesen jelentéktelen maradt, ugyane műveivel nálunk nagy hírnévre tett szert, noha bizonytalan magyar nyelvérzékét nem egyszer megtámadták. Sokat fordított németből magyarra, pl. egy-egy kötetre való Schiller és Goethe költeményt, továbbá a Faust I. részét, magyarból németre pl. Arany-balladákat és Madách Ember Tragédiáját. — Eredeti munkái közül fontosabbak: *Csók*. Vigj. 4 felv. Budapest 1874. (1871-ben Teleki-díjat nyert.) — *Utolsó szerelem*. Vigj. U. o. 1880. — *Széchy Mária*. Tört. színmű. U. o. 1885. — *Költemények*. U. o. 1890. — *Beszélyek és vázlatok*. U. o. 1890.

Frecskay János (1841—1919), volt hirlapíró, a szabadalmi hivatal nyug. irodaiigazgatója, aki a M. Tud. Akadémia megbízásából D'Alembert módjára bejárta az iparos-műhelyeket s ott összegyűjtötte az egyes ipari foglalkozások szakkifejezéseit, melyeket *Mesterségek szótára* c. adott közre, ezzel nagy érdemet szerezvén.

Ihász Aladár (1856—1919) költő és hirlapíró. Szegeden született. Egy ideig ügyvéd volt Kiskúnfélegyházán, ahol 1893—1895. a Félegyházai Hirlapot szerkesztette. Ezután a fővárosba költözött s a Magyarország c. napilap helyettes szerkesztője lett. Különösen mint dalköltő tette ismerté nevét. Számos megzenésített dalát országszerte éneklék. — Verskötetei: *Költemények*. Budapest 1901. — *Ujabb költemények*. U. o. 1908. — *Az én szívem*. U. o. 1903.

Kéry Gyula. (1869—1919.) Budán született. Mint hirlapíró a Budapesti Hirlapnak, utóbb a Pesti Naplónak volt a belső dolgozótársa. Nagy része volt a Petőfi-reliquiák összegyűjtésében és a Petőfi-múzeum megteremtésében, melynek első igazgatója lett. Nyolc évvel halála előtt súlyos lelki rázkódtatás érte s azóta a Schwartzér szanatórium lakója volt. Több sikerült dalát éneklék. — Önálló kötetei: *Egyveleg*. Vers és próza. Pécs, 1883. — *Blaha Lujza élete*. Budapest, 1896. — *A magyar szabadságharc története*

napi krónikákban. U. o. 1899. — *Friss nyomon.* U. o. é. n. (Petőfi-könyvtár. 1. sz.) — *Petőfi ismeretlen kéziratai.* U. o. 1908. — *A Petőfiház története és katalógusa.* U. o. 1911. (Petőfi-Könyvtár. 26. sz.)

Papp Zoltán (1862—1920) ügyvéd, volt orsz. képviselő, a Petőfi-Társaság tagja. Budapesten született s ott is halt meg, még pedig öngyilkos módon, feleségének halála fölötti bánatában. Népdalaival, melyeknek szövegét és dallamát egyaránt maga szerzette, a Petőfi-társaság égisze alatt bejárta az egész országot s óriási elterjedtséget szerzett nekik. — Kötetei: *Előre. Költeményfüzér.* Szatmár, 1883. — *Költeményei.* Szeged, 1886. — *Nótás könyve.* Debrecen, 1901. — *Muzsikaszó.* Budapest, é. n. — *Rekvém.* U. o. 1918.

Simonyi Zsigmond (1853—1919), a magyar nyelvtudomány egyetemi tanára, a M. Tud. Akadémia tagja. Eredeti neve: Steiner. Veszprémben született. Mint a Pulszky-család nevelője, 1877-ben magán-, 1878-ban helyettes-, 1885-ben, miután kikeresztelkedett, rendkívüli- és 1889-ben rendes tanár lett a budapesti egyetemen. Közel ezer cikket írt a különböző tudományos és népszerűsítő folyóiratokban, elsősorban a Magyar Nyelvőrbe (1872—1919), melyet 1895. szeptemberétől haláláig és a Nyelvtudományi Közleményekben, melyet 1892—95. szerkesztett. 1902. óta kiadta a Nyelvészeti Füzeteket is. — Főbb munkái: *Antibarbarus.* Budapest, 1879. — *A magyar költészők.* 3 köt. U. o. 1881—83. — *A magyar határozók.* 2. köt. U. o. 1888—1895. — *A magyar nyelv.* 2 köt. U. o. 1889. (2. kiad. U. o. 1905. német átdolgozás: Strassburg, 1907). — *Magyar nyelvtörténeti szótár.* (Szarvas Gáborral) 3 köt. U. o. 1890—93. — *Tüzetes magyar nyelvtan történelmi alapon I.* (egyetlen) köt. U. o. 1896. — *A jelzők mondattana.* U. o. 1914.

Zempléni Árpád (1865—1919) költő, a Kisfaludy- és a Petőfi-Társaság tagja. Eredeti neve: Imrey. Szül. Tállyán (Zemplén vm.). Tanulmányait a sárospataki ref. kollégiumban végezte. A Magyar Földhitelintézet tisztviselője volt. — Munkái: *Költeményei.* Budapest, 1891. — *Uj versek.* U. o. 1897. — *Kis emberek.* Elbeszélések. U. o. 1894. — *Didó.* Verses lírai rajz. U. o. 1901. — *Bosszú.* Elbeszélő költemény. U. o. 1907. — *A kalapács.* Elbeszélő költemény. U. o. 1909. — *Turáni dalok.* U. o. 1910. — *Miranda.* Fogarazzo Antal verses regénye. U. o. 1911. — *A halál-völgyény.* Elbeszélő költemény. U. o. 1912. — *A hermelin.* U. o. 1914.

Elhunytak még: *Kardos Lajos* (1891—1919) középiskolai tanár, tehetséges fiatal irodalomtörténész. *Kardos Albert* debreceni főreáliskolai igazgató fia; *Csáth Géza* (1887—1919) orvos, novellista; *Nagy Sándor* (1839—1919) ügyvéd, a Szegedi Híradó szerkesztője, aki Senex néven jóízű tárcákat írt a Budapesti Hírlapba; továbbá *Gajári Ödön*, *Braun Sándor*, *Simó Ferenc*, *Pariss Pál*, *Maksziányi Dezső*, *Kovács Lidia*, *Miskolczi Henrik* és *Bede Jób* hírlapírók.

G. P.

Uj könyvek.

Verses kötetek.

Gajdács Pál: A Hunyadiak. Költői elbeszélés. A Kisfaludy-Társaság elismerő dicséretében részesült mű. Budapest, 1918. 368 l. Kultura-kiadás. Ára 15 kor.

Oláh Gábor: Forradalmi versek. Debrecen, 1919. 42 l. Csáthy Ferenc kiadása. Ára 3 kor.

Szabó Endre: Villámlások. Forradalmi versek. Budapest, 1919. 112 l. Franklin-kiadás. Ára 8 kor.

Gyóni Géza: Rabságban. Utolsó versek. 1915—1917. Budapest, 1919. 160 l. Athenaeum-kiadás. Ára 8 kor.

Jászay Horváth Elemér: Árva János. Verses mese. Gyoma, 1918. 28 l. Kner Izidor kiadása.

Fábián Géza: Nagy úton. 1917—1919. Budapest, 1919. 128 l. Szerző kiadása.

Ritoók Emma versei: Sülét hónapok. Budapest, 1920. 64 l. Táltos kiadás.

Elbeszélő kötetek.

Surányi Miklós: Kantate. Regény. Budapest, 1918. 174 l. Singer és Wolfner kiadása. Ára 10 kor.

Kádár Lehel: A bagdadi vasut. Regény. Budapest, 1919. 142 l. Singer és Wolfner kiadása. Ára 9 kor.

Csermely Gyula: Egy asszonyi dokumentum. Amerikai párbaj. Elbeszélések. Debrecen, 1918. 122 l. Csáthy Ferenc kiadása. Ára 6 kor. 60 f.

Szalánczy József: Egy boldogtalan asszony. Regény. Debrecen, 1918. 138 l. Csáthy Ferenc kiadása. Ára 6 kor.

Tersánszky Jenő: A két gondviselés, amelyről csak egy bizonyos. Regény. Budapest, 1919. 226 l. Táltos-kiadás.

Üchtritz-Amade grófné báró Bánhidya Stefánia: Anta, egyiptomi hercegnő. Ó-egyiptomi regény. Budapest, 1918. 278 l. Franklin-kiadás. Ára 13 kor. 60 fillér.

Mikszáth Kálmán: Az amerikai menyecske. Regény-törödékek. Budapest, 1919. 48 l. Lampel-kiadás. Magyar Könyvtár 916—917. sz. Ára 1 kor.

Moly Tamás: Box. Tizenhét novella. Budapest, 1919. 200 l. Franklin-kiadás.

Török Gyula: A halszemű három fia. Budapest, 1919. 176 l. Franklin-kiadás.

Kóbor Tamás: Az élet ára. Második kiadás. Budapest, 1919. 172 l. Franklin-kiadás. Ára 10 kor.

Krudy Gyula: Az utilárs. Budapest, 1919. 130 l. Franklin-kiadás.

Krudy Gyula: Pestl album. Feljegyzések és elbeszélések. Budapest, 1919. 150 l. Franklin-kiadás. Ára 8 kor.

Balázs Dezső: Tass István ifjúsága. Regény. Budapest, 1918. 158 l. Kultura-kiadás. Ára 8 kor.

- Ifj. Wlassics Gyula: A vörös szalon. Regény. Budapest, 1919. 260 l. Kultura-kiadás. Ára 14 kor.
- Berkes Imre: Csillagok, ha kiálszanak. Regény. Budapest, 1919. 200 l. Légrády-kiadás. Ára 8 kor.
- Berkes Imre: Nem haltam meg tőle. Elbeszélések. Budapest, 1919. 168 l. Légrády-kiadás. Ára 6 kor.
- Nagy Endre: Gróf Mách Zsigmond. Regény. Budapest, 1919. 306 l. Légrády-kiadás. Ára 22 kor.
- Kosztolányi Dezső: Páva. Elbeszélések. Budapest, 1919. 174 l. Légrády-kiadás. Ára 7 kor.
- Szabó Dezső: Mesék a kacagó emberről és három elbeszélés. Budapest, 1919. 136 l. Táltos-kiadás.
- Balázs Sándor: Kis város. Elbeszélések. Budapest, 1920. 216 l. Franklin-kiadás.
- Szabó Endre: Czigányvilág. Anekdoták magyar írók és művészek életéből. Budapest, 1919. 240 l. Franklin-kiadás.
- Drasche-Lázár Alfréd: Éva kis keze. Regény. Budapest, 1920. 384 l. Franklin-kiadás.
- Abonyi Árpád: Portyázó katonák. Egy «streif-patrouille» kalandjai. Regényes elbeszélés. Budapest, 228 l. Légrády-kiadás.
- Lázár István: Koppány. Fekete csillag. A kék szempár. Sátán. Elbeszélések. Budapest, 216 l. Légrády-kiadás.
- Leikes Nándor József: Kuruc ég alatt. Történeti korrajzok. Dr. Kacziány Géza előszavával. Budapest, 124 l. Pax-kiadás. Ára 20 kor.
- Kálnoki Izidor: Dionysios füle. Regény. Budapest, 202 l. Légrády-kiadás.
- Barcza Béla: A múlt árnyai. Regény. Budapest, 120 l. Légrády-kiadás.
- Szenes Béla: Pest. Tréfák. Budapest, 160 l. Légrády-kiadás.
- Fodor László: Fuvolás férfi. Elbeszélések. Budapest, 1920. 116 l. Athenaeum-kiadás. Ára 8 K 40 f.
- Mikszáth Albert: Ki vesz majd Palinak cipőt? Elbeszélések. Budapest. 164 l. Légrády-kiadás.

Tudományos munkák.

- Kőmives Nándor Kolos: Nyéki Vörös Mátyás élete és munkái. Csorna, 1918. 88 l. A szerző kiadása.
- Horváth Lajos: Sámbar Mátyás élete és művei. Budapest, 1918. 105 l. A szerző kiadása.
- Hutyra Ferenc: Rácz István emlékezete. Budapest, 1918. 34 l. Akadémiai Emlékbeszéd. XVII. köt. 19. sz. Ára 2 kor.
- Tuzson János: Kitaibel Pál emlékezete. Budapest, 1918. 64 l. Akadémiai Emlékbeszéd. XVII. köt. 20. sz. Ára 2 kor.
- Tulbure György: Az első román bibliafordítások. Nagyvárad, 1918. 30 l. A szerző kiadása.
- Rubinyi Mózes: Ibsen Henrik. Bibliográfiai függelékül: Ibsen és a magyar irodalom. Budapest, 1919. 108 l. Lampel-kiadás. Ára 8 kor.
- Szabó Dezső: A forradalmas Ady. Budapest, 1919. 32 l. Táltos Könyvtár 11. sz. Ára 2 kor.

Szombathi János: A sárospataki főiskola története. Latinból magyarra fordította Gulyás József. A fordítást átvizsgálta, javította és jegyzetekkel bővítette Szinyei Gerzson. Sárospatak, 1919. 260 l. A Sárospataki Irodalmi Kör kiadása.

Kornis Gyula: A lelki élet. III. köt. Budapest, 1919. 504 l. A Magyar Tud. Akadémia kiadása.

Madách Imre: Az ember tragédiája. Jegyzetekkel és magyarázatokkal kiadta Alexander Bernát. Budapest, 1919. 256 l. Athenaeum-kiadás. Ára 12 Korona.

Hevesi Sándor: Az igazi Shakespeare és egyéb kérdések. Budapest, 1919. 272 l. Táltoz-kiadás.

Köszegi László: A műélvezes művészete. Somfai István rajzaival. Budapest, 1919. 244 l. «Világirodalom» kiadása.

Beöthy Zsolt: Tisza István. Emlékbeszéd. Budapest. 36 l. Magyar Könyvtár. 922. sz. Ára 1 K 10 f.

Császár Elemér: A magyar irodalom fejlődése. Budapest. 76 l. Magyar Könyvtár. 923—925. sz. Ára 3 K 30 f.

Rejtő Sándor: A régi Széchenyi lánchid anyagának kimerülése. Budapest, 1919. 16 l. A Szent István-Akadémia mennyiségtan-természettudományi osztályának felolvasásai. I. köt. 3. sz. Ára 3 kor.

Madarász István: Verworn Miksa pszichomonizmusa. Budapest, 1919. 36 l. A Szent István-Akadémia hittud.-bölosoleti oszt. felolv. I. köt. 3. sz. Ára 5 kor.

Földessy Gyula: Ady Endre. Tanulmány és ismertetés. Budapest, 1919. 96 l. Különlenyomat a Huszadik Század Ady-számából.

Fordítások.

Heidenstam: Szent György és a sárkány. Történeti elbeszélések. Svédből ford. Leffler Béla. Budapest, 1918. 168 l. Franklin-kiadás. Olcsó Könyvtár. 1903—1910. sz. Ára 3 kor. 20 fil.

Huysmans: Ott lenn. Regény. Ford. Kállay Miklós. Budapest, 1918. 486 l. Kultura-kiadás. Ára 20 kor.

Charlotte Bronte: A lowoodi árva. Ford. Karinthy Frigyes. Két kötet. Budapest, 1918. 298 és 320 l. Kultura-kiadás. Ára 30 kor.

Lord Alfréd Douglas: Wilde Oszkár és én. Ford. Kosztolányi Dezső. Budapest, 1919. 234 l. Kultura-kiadás. Ára 14 kor.

Romain Rolland: Jean Christophe Párisban. A piaci vásár. Ford. Rózsa Géza. Budapest, 1919. 276 l. Kultura-kiadás. Ára 14 kor.

Semene Zemlak: Kancsuka. Ford. Szederkényi Anna. Budapest, 1918. 266 l. Kultura-kiadás. Ára 16 kor.

Krausz: Búcsuztató. Halotti ének az osztrák-magyar monarchia fölött. Ford. Szini Gyula. Budapest, 1919. 208 l. Kultura-kiadás. Ára 9 kor.

Henry Barbusse: Világosság. Regény. Ford. Schöppflin Aladár. Budapest, 1920. 384 l. Franklin-kiadás.

Knut Hamsun: Az anyaföld áldása. Ford. ifj. Bókay János. Budapest, 1920. 392 l. Athenæum-kiadás. Ára 24 kor.

Gaston Leroux: Halál után. Ford. Salgó Ernő. Budapest, 1920. 295 l. Athenæum-kiadás.

Euripides drámái. Elektra, Helena, Orestes, Rhesos, Herakles. Fordította, bevezetésekkel és jegyzetekkel ellátta Csengeri János. Budapest, 1919. 426 l. A M. T. Akadémia kiadása.

Wagner Richard: Egy német muzsikus Párisban. Novellák és egyéb prózai írások. Fordította és magyarázatokkal ellátta Cserna Andor. Budapest, 1920. 140 l. Athenæum-kiadás. Ára 14 kor.

Hoffmann E. T. A.: A vampir. Der Wampir. Az eredeti teljes szöveg és hű fordítása. Németből ford. Trócsányi Zoltán. Budapest, 1919. 48 l. Kétnyelvű Klasz. Könyvtár. 1. sz. Lantos kiadása.

Wilde Oszkár: A Boldog Herceg. The Happy Prince. Az eredeti teljes szöveg és hű fordítása. Angolból ford. Honti Rezső. Átnézte Yolland B. Artúr egyetemi tanár. Budapest, 1919. 32 l. Kétnyelvű Klasz. Könyvtár 2. sz. Lantos kiadása.

Maupassant Guy: Az ékszer. La Parure. Az eredeti teljes szöveg és hű fordítása. Franciából ford. Baranyai Zoltán. Budapest, 1919. 32 l. K. K. K. 3. sz. Lantos kiadása.

Boccaccio Giovanni: Lizetta. Lisetta. Az eredeti szöveg és hű fordítása. Olaszból ford. Honti Rezső. Budapest, 1919. 32 l. K. K. K. 4. sz. Lantos kiadása.

Poe Edgár: A Vörös Halál álarca. The Masque of the Red Death. Az eredeti teljes szöveg és hű fordítása. Angolból ford. Király György. Budapest, 1919. 32. l. K. K. K. 5. sz. Lantos kiadása.

Lemaître Jules: A Szirén. La Szirène. Az eredeti teljes szöveg és hű fordítása. Franciából ford. Velledits Lajos. Budapest, 1919. 32 l. K. K. K. 6. sz. Lantos kiadása.

August Strinberg: Egy házasság története. Ősz. Két elbeszélés. Ford. Szabó Mária. Budapest. 64 l. Magyar Könyvtár 930—921. sz.

Maxim Gorkij: Gyermekeim. Budapest, 1920. 318. l. Athenæum Könyvtár 64. sz. Ára 12 kor.

Laurids Bruun: Van Zauten boldog évei. Szerelmi regény Pelli szigetéről. Ford. Zoltán Vilmos. Budapest. 158. l. Athenæum-kiadás. Ára 3 kor.

Knut Hamsun: Az anyaföld áldása. Ford. ifj. Bókay János. Budapest, 1920. 392 l. Athenæum-kiadás. Ára 24 kor.

Henry Barbusse: Világosság. Regény. Ford. Schöpffin Aladár. Budapest, 1920. 384 l. Franklin-kiadás.

Egyéb kiadványok.

Ifj. Gonda Béla: Jó modor, jó társaság. Az úri elegáns élet művészete. Budapest, 1919. 190 l. A szerző kiadása. A Magyar Írók Társasága rt. bizománya. Ára 12 kor.

Bokor Ervín: Menekülés a szibériai fogságból Japánon és Anglián keresztül. Budapest, 1919. 520 l. Franklin-kiadás. Ára 26 kor.

Laur Ernő: Paraszt demokrácia Svájcban. Budapest, 1919. 32 l. Kilián Frigyes bizománya. Ára 3 kor.

Kner Imre: Ipari nevelés és iparművészet. Gyoma, 1919. 32 l. A szerző kiadása.

Almanach az 1920-ik évre. Budapest. 156 l. Szent István-Társulat kiadása. Ára 16 kor.

Csóka Lajos: A marxizmus alkonya. Társadalomtudományi bírálóat. Budapest, 1919. 22 l. Társadalmi Könyvtár 2. sz. A szerkesztő kiadása. Ára 3 kor.

Fábián Béla: Oroszország pusztulása a bolsevik uralom alatt. Budapest, 1919. 144 l. Athenaeum-kiadás. Ára 8 kor.

Orel Géza: A tanoncoktatás kérdésének megoldása. Budapest, 1919. 24 l. Lampel-kiadás. Ára 2 kor.

Orel Géza: Szociális reformok iskoláinkban. Budapest, 1919. 32 l. Lampel-kiadás. Ára 2 kor. 50 fillér.

Sebestyén Károly: Dramaturgia. A drámai műfajok története és elmélete. A magyar közoktatásügyi minisztérium megbízásából. Budapest, 1919. 340 l. Athenaeum-kiadás. Ára 16 kor.

Kóbor Tamás: A bolsevismusról a bolsevismus alatt. Budapest, 1919. 176 l. Franklin-kiadás.

Szabó László: A bolsevizmus Magyarországon. A proletárdiktatura okirataiból. Budapest, 1919. 240 l. Athenaeum-kiadás. Ára 8 kor.

Társasági ügyek.

Jegyzőkönyv

a Magyar Irodalomtörténeti Társaság 1919. évi március hó 22-én tartott választmányi üléséről.

Beöthy Zsolt elnöklete alatt jelen voltak: Viszota Gyula titkár, Pintér Jenő szerkesztő, Ágner Lajos pénztáros, Zolnai Béla jegyző, Baros Gyula, Császár Ernő, Elek Oszkár, Gulyás Pál, Hegedüs István, Huszti Józsefné, Kéky Lajos, Tolnai Vilmos, Várdai Béla választmányi tagok.

1. A titkár jelenti, hogy Leffler Béla, Gragger Róbert, Thienemann Tivadar és Schuschny Aurél a M. I. Társaság alapító tagjainak sorába léptek.

2. A titkár előterjesztése alapján a M. I. Társaság új rendes tagjai: Dénes Imre, Csikely József, Fodor Pál, Futásfalvi Pál, dr. Fitz József, Vajczikné Sziy Mária, Hadházi Ferenc, dr. Sztura Szilárd, Winschendorfer Aladár, Harsányi Kálmán, Mendöl Ilona, Tóth Dezső, dr. Bartók György, H. Fekete Péter, Dalmady Ödön, Horth Margit, Mateika János, Szeberényi László, Schmidt József, Mendöl Lajos, Timár József, Gömöri Jenő, Tasi Ferenc, Marton Boldizsár, dr. Hoseletz Gyula, Komjáthy Aladár, dr. Mészáros Hugó, Csanády Sándor, P. Mezey G., Weninger László, Kollár Gedeon, Biró Lucián, Tóth Pelbárt, Fojtényi Emil, Pecsénye Sámuel, Gaal Gábor, Fodor Gyula, Poltner Márk, Kovács Mária, Fábry Zoltán, Tieder Zsigmond, Benő Béla, Fray Jenő, Szekeres György, Péczely József, Nyerges Dániel, Asanyi Pál, Szederkényi Anna, Ekler József, Müller Lipót, dr. Gál János, Vörös József, Kerényi László, dr. Fallenbüchl Ferenc.

A választmány a taggyűjtőknek, különösen pedig Pintér Jenő szerkesztőnek, eredményes buzgóságukért köszönetet szavaz.

3. A titkár előterjeszti a többi folyó ügyet s egész terjedelmében fölolvassa Rakodczay Pálnak a Társasághoz intézett levelét. Elnök javaslatára a választmány nem foglalkozik Rakodczay Pál indítványával, melynek megvitatása a Közoktatási Tanács vagy a Múzeumok és Könyvtárak Főltgységének hatáskörébe tartozik.

4. A választmány a közgyűlésnek javasolni fogja a tagdíj fölemelését és ezzel kapcsolatban az alapszabályok módosítását.

5. A pénztáros jelenti, hogy az eddigi bevétel 9460'93 K., kiadás 5611'99 K., maradvány 3858'04 K. A múlt évi összes nyomdaköltségek ki vannak fizetve. A választmány elhatározza, hogy a megszállott területekre nem küldjük a folyóiratot, hanem az ott lakó tagok és előfizetők számára félretesszük.

6. Elnök az ülést bezárja és a jegyzőkönyv hitelesítésére Huszti Józsefnét és Hegedüs Istvánt kéri föl.

Jegyzőkönyv

a Magyar Irodalomtörténeti Társaság 1919. évi június hó 23-án tartott választmányi üléséről.

Jelen voltak Négyesy László elnökle alatt: Szász Károly alelnök, Viszota Gyula titkár, Baros Gyula, Binder Jenő, Ferenczi Zoltán, Földesy Gyula, Gulyás Pál, Gyöngyösy István, Hegedüs István, Horváth János és Király György választmányi tagok. Jegyző: Zolnai Béla.

1. A titkár jelenti, hogy a Közoktatásügyi Népbiztosságtól a következő hivatalos irat érkezett Beöthy Zsolt elnökhöz:

«Beöthy Zsolt elvtársnak, az Irodalomtörténeti Társaság elnökének Budapesten. — Miután a Magyar Nyelvtudományi Társaság és a Budapesti Philologiai Társaság az idők szellemének megfelelően, a maguk tudományos munkásságának biztosítása érdekében, a vezetést egy olyan direktóriumra ruházták át, amely a Közoktatásügyi Népbiztosság bizalmát élvez, kívánatosnak tartanám, hogy az Irodalomtörténeti Társaság is kövesse a testvéregyesületek példáját és a vezetést ideiglenesen egy öttagú (egy munkásból és négy tud. kutatóból álló) direktóriumnak engedje át, hogy a társaság tudományos működését továbbfolytathassa és folyóiratának megjelenése biztosíttassék. — Elvtársi üdvözlettel Fogarasi Béla. Budapest, 1919. jún.»

2. Négyesy László alelnök fölolvassa a Társaság távollevő elnökének Beöthy Zsoltnak ebben a tárgyban hozzáintézett levelét:

«Igen tisztelt alelnök úr! A Közoktatásügyi Népbiztosság fűiskolai csoportjától ma érkezett hozzám a tisztelettel ide mellékelt felszólítás. Minthogy elnökké választásomkor a Társaság épen autonóm szervezeti szabályzatának megtartását és megtartatását tette kötelességemmé: a kívánt átalakítás vezetésére jogkörömben nem érzem magamat felhatalma-

zottnak. Ennélfogva nem tehetek mást, mint hogy, megköszönve a Társaságnak eddigi bizalmát, alelnök úrnak bejelentem lemondásomat s azonnali visszalépésemet elnöki tisztemhez kötött minden tevékenységtől. Kitűnő tisztelettel Beöthy Zsolt. Budapest, 1919 jún. 10.»

Négyesy László a tisztikar nevében a következő nyilatkozatot terjeszti elő:

«Bejelentés az Irod. Társaság t. választmányának. — Minthogy a jelen tisztikar az érkezett felszólítás tartalmából kitetszőleg nem élvezi a Közkutatásügyi Népbiztosság bizalmát s működése nem biztosítja a Társaság tudományos munkásságának folytatását, a tisztikar arra a meggyőződésre jutott, hogy többé szolgálatot a Társaságnak és a Társaságtól képviselt tudományos érdekeknek nem tehet; ennélfogva, midőn az elnök lemondását a választmány elé terjeszti, egyúttal maga is, megköszönve az iránta eddig mindenkor megújított bizalmat, lemondását a t. választmánynak bejelenti. A tisztikar ez elhatározásának keltétől fogva óvakodik attól, hogy a Társaság magatartását bármi tekintetben befolyásolja s e miatt javaslatot sem terjeszt a választmány elé. — Budapest, 1919 jún. 18. Négyesy László alelnök. Szász Károly alelnök. Viszota Gyula titkár. Zolnai Béla jegyző.»

A tisztikar lemondása után Négyesy László és Szász Károly eltávoznak az ülésről.

2. A választmány továbbra is együttmarad és a korelnökségre Hegedüs Istvánt kéri föl. Korjegyző: Zolnai Béla.

3. Ferenczi Zoltán indítványára a választmány az elnökségnek és tisztikarnak eddigi működésükért a legmelegebb hálával köszönetet szavaz.

4. Király György hivatalos információkat fűz a Népbiztosság leiratához és nyolc olyan választmányi tagot nevez meg, — Babits Mihály, Baranyai Zoltán, Benedek Marcell, Elek Oszkár, Földessy Gyula, Galamb Sándor, Schöpffin Aladár és Király György — akik közül a Népbiztosság megválasztandónak tartja a direktóriumot.

Hegedüs István tiltakozik a népbiztossági leirat azon kijelentése ellen, hogy a Philológiai Társaság «az idők szellemének megfelelően» önként választotta volna meg a maga direktóriumát. Horváth János azt indítványozza, hogy a direktórium-választás túllépve a választmánynak alapszabályokba foglalt jogkörét, bízza a választmány az egész ügy elintézését egy összehívandó rendkívüli közgyűlésre. Ferenczi Zoltán helyesli az indítványt, de a jelen körülmények között nem tartja időszerűnek, hogy a proletárdiktatúra intézkedéseivel szembeszálljunk.

Többek hozzászólása után a választmány elhatározza, hogy mint választmány nem mond le, hanem perpetuálja önmagát, a direktóriumot pedig a Népbiztosság által kijelölt személyekből megválasztja. A szavazás alkalmával a jelenvolt kilenc vál. tag közül csak hatan szavaztak, hárman üres lapot adtak be. Direktóriummi tagok lettek: Weisz Antal, az Irodalomtörténet főszerzője, továbbá Galamb Sándor (6 szavazattal), Baranyai

Zoltán (4), Földessy Gyula (4) és Király György (3). Szavazatot kaptak még: Benedek Marcell (2), Elek Oszkár (2), Babits Mihály (2) és Schöpfin Aladár (1).

A távollévő Ágner Lajos pénztárost írásban fölkéri a választmány, hogy vállalja továbbra is a pénztár kezelését, Pintér Jenőhöz pedig levelet intéz, azzal a kéréssel, hogy a folyóirat szerkesztését továbbra is tartsa kezében.

Jegyzőkönyv

a Magyar Irodalomtörténeti Társaság 1919. évi augusztus hó 30-án tartott választmányi üléséről.

Jelen vannak Beöthy Zsolt elnöklete alatt: Vizsota Gyula titkár, Ágner Lajos pénztáros, Ferenczi Zoltán, Gulyás Pál, Hegedüs István, Horváth János, Kéky Lajos, Németh Károly, Husztiné Révhegyi Rózsi és Szinnyei Ferenc választmányi tagok. Jegyző: Zolnai Béla.

1. Beöthy Zsolt elnök kijelenti, hogy a múlt választmányi ülésen a választmány kényszerhelyzetben cselekedett, mikor elfogadta a tisztikar lemondását s hatalmát a Népbiztosság utasítása szerint direktóriumra ruházta át. Erre csak a közgyűlés lett volna hivatott. Indítványozza, hogy a tisztikar most már ne vegye vissza lemondását, hanem az ügyeket tovább is vezetve terjesszük a közgyűlés elé, elfogadja-e a lemondást vagy sem. — Ehhez a választmány és a tisztikar hozzájárul.

2. A titkár jelenti, hogy a június 23-án tartott választmányi ülés után Galamb Sándor és Baranyai Zoltán fölháborodással utasították vissza a távollétükben reájuk ruházott direktóriummi tagságot, melyről később Földessy Gyula is lemondott és amelyet az utóbb fölkért Elek Oszkár sem vállalt. Csak Király György maradt meg a direktóriumban. A folyóiratnak egyetlen száma sem jelent meg a proletárdiktatúra idején, mert Pintér Jenő szerkesztő megtagadta a folyóirat kiadását.

3. A titkár fölolvassa Király György levelét: «Tisztelt választmány! A viszonyok változása következtében a t. választmány által ideiglenesen ránkruházott megbízatás lejárt s így arról tisztelettel lemondunk, — azt hiszem, ezt a kijelentést többi társaim nevében is megtehetem, akikkel hirtelenében találkozni nem tudtam. Maradtam kiváló tisztelettel kész hívük — Budapest, 1919 aug. 30. Király György.» — Tudomásul szolgál, azzal a megjegyzéssel, hogy Király György megbízatása a proletárdiktatúra bukásával önmagától megszűnt.

4. A titkár javaslatára elhatározza a választmány, hogy október havában újra ülést tart, amelyen a választmány lemondásáról fog határozni és egyúttal új választmányi listát terjeszt a közgyűlés elé. A teljes választmány új névsorának megállapítására a választmány jelölőbizottságot küld ki, melynek tagjai Tolnai Vilmos elnöklete alatt: Gulyás Pál és Pintér Jenő.

5. Több tárgy nem lévén, az elnök az ülést bezárja és a múlt, valamint a mostani választmányi ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére Ferenczi Zoltánt és Gulyás Pált kéri föl.

Jegyzőkönyv

a Magyar Irodalomtörténeti Társaság 1919. évi október hó 25-én tartott választmányi üléséről.

Beöthy Zsolt elnöklete alatt jelen voltak: Baranyai Zoltán, Baros Gyula, Ferenczi Zoltán, Gulyás Pál, Gyöngyösy László, Horváth Cyrill, Kéký Lajos, Pintér Jenő, Szegedy Rezső és Tolnai Vilmos. Jegyző: Tolnai Béla.

1. Az elnök indítványára a választmány elhatározza, hogy alkalmas időben összehívja a közgyűlést.

2. Tolnai Vilmos fölolvassa a jelölőbizottság javaslatát, mely fölött hosszabb vita indul meg. A választmány végre elhatározza, hogy a közgyűlésnek a lemondó választmány helyébe a következő választmányi névsort fogja ajánlani: Alszeghy Zsolt, Angyal Dávid, Badics Ferenc, Bajza József, Bánóczy József, Baranyai Zoltán, Baros Gyula, Bayer József, Bán Aladár, Békefi Remig, Binder Jenő, Bleyer Jakab, Borbély István, Császár Elemér, Császár Ernő, Csürös Ferenc, Czapáry László, Czeizel János, Eckhardt Sándor, Elek Oszkár, Endrődi Sándor, Erdélyi Pál, Ferenczi Zoltán, Fest Sándor, Gagyhy Dénes, Galamb Sándor, Gálos Rezső, Gárdonyi Géza, Gragger Róbert, Greksa Kázmér, Gulyás István, Gulyás József, Gulyás Pál, Gyöngyösy László, Gyulai Ágost, Hajnóci Iván, Harsányi István, Hegedüs István, Horváth Cyrill, Horváth Ferenc, Horváth János, Husztiné Révhegyi Rózsi, Imre Lajos, Imre Sándor, Jakab Ödön, Jánosi Béla, Kapossy Lucián, Kardos Albert, Kéký Lajos, Kiss Ernő, Kőrös Endre, Kristóf György, Kürti Menyhért, Leffler Béla, Lehr Albert, Lengyel Miklós, Loósz István, Miklós Elemér, Morvay Győző, Német Károly, Pais Dezső, Pap Károly, Papp Ferenc, Paulovits István, Pekár Gyula, Perényi József, Pitroff Pál, Radó Antal, Riedl Frigyes, Sajó Sándor, Sebestyén Gyula, Sik Sándor, Solymossy Sándor, Szegedy Rezső, Szily Kálmán, Szinger Kornél, Szinnyi Ferenc, Tolnai Vilmos, Tordai Ányos, Vadász Norbert, Vargha Damján, Vargha Gyula, Varju Elemér, Várdai Béla, Veress Samu, Voinovich Géza, Wallentinyi Samu, Werner Adolf, Zlinszky Aladár, Zsigmond Ferenc. — A választmány elhatározza továbbá, hogy a lemondott tisztikar helyébe újra a régi tisztikart jelöli.

3. A választmány a pénztárvizsgáló-bizottság — Tolnai Vilmos, Gulyás Pál, Oberle Károly — jelentését a közgyűlés elé terjeszti.

Több tárgy nem lévén, az elnök az ülést bezárja és a jegyzőkönyv hitelesítésére Horváth Cyrillt és Tolnai Vilmost kéri föl.

Hivatalos nyugtázás.

az 1918 október hó 15-től 1919 december hó 31-ig befizetett díjakról.

Tagsági díjat fizettek : Ebergényi Miksa, Mohai Lajos, Bárdos Rezső, Pekár Gyula, Friedreich Endre, Rozsondai Viktor, Sándor Lajos, Galambos Dezső, Berger Jób, Binder Jenő, Brisits Frigyes, Tettamanti Béla, Sikabonyi Antal, Pais Dezső, Szentiványi Béla, Sztura Szilárd, Wünschendorfer Aladár, Brüll Emánuel, Stoll Ernő, Harsányi Kálmán, Vécsey Béla, Bartalus András, Péter Mihály, Gampel Béla, Knefely Lajos, Ady Lajos, Krompaszky Miksa, Divald Kornél, Tolnai Vilmos, H. Révhegyi Rózsi, Marczinkó Ferenc, Négyesy László, Leffler Béla, Kemény János, Kürti Menyhért, Vozáry Erzsébet, Dengl János, Bartoniek Júlia, Faludi János, Beke Boldizsár, Abonyi Pál, Ortner Béla, Szily Kálmán, Székely Simon, Párkányi Norbert, Elek Artur, Angyal Dávid, Horger Antal, Szóts Gyula, Czingráber Péter, Hort Margit, Trautmann Róbert, Timár Kálmán, Pásztor Mihály, Orbán György, Tiba István, Szúnyog Xavér, Hoffer Aladár, Vargha Zoltán, Trócsányi Zoltán, Nemeskey Gizella, Molecz Béla, H. Fekete Péter, Tóth András, Papp Ferenc, Dalmady Ödön, Fitz József, Pittroff Pál, Badics Ferenc, Bittenbinder Miklós, Zeyk Károlyné, Obendorf Károly, Varga Lajos, Förster Aurél, Pápay József, Imre Lajos, Szakács Béla, Halász Dénes, Páस्थ्य János, Jursó András, Csuday Jenő, Fazekas József, Konsza Samu, Solyomssy Sándor, Erdélyi Lajos, Mátray Ferenc, Hajnóci Iván, Vezsenyi Béla, Hörl Gyula, Kálmány Lajos, br. Podmaniczky Gézáné, R. Zuber Mária, Schwarcz Károly, Kovács Ferenc, Mendől Ilona, Molnár Ákos, Szeberényi László, Strauch Béla, Szenesné Mária, Csernák Szaniszló, Kaprinay Kriszta, Remenár Elek, Lajpczig István, Hartyányi Zoltán, Mihalovics László, Mendől Lajos, Terbócz Ilona, Poltner Márkus, Berger Jób, Denghy János, Schmidt József, Koczogh András, Hetey József, Lázár Béla, Garda Samu, Gömöri Jenő, Melich János, Mateika János, Szira Béla, Benczik Ferenc, Jóba József, Marton Boldizsár, P. Mezey G. S. J., Csanády Sándor, Vidor Manó, Magyar Kossa Gyula, Mitrovics Gyula, Nagy András, Gyomlay László, Balogh Péter, Komjátly Aladár, Sárkány Alfréd, Müller Lajos, Dittrich Gyula, Bujdosó József, Scheibling Anna, Bereczky László, Zibolen Endre, Németh Samu, Hoselitz Gyula, Hadházy Ferenc, Mészáros Hugó, Lakatos Vincze, Hajdú János, Ihász Ferenc, Simonyi Zsigmond, Hámos Nándor, Bászél Ernő, Erdélyi Irén, Trencsényi Károly, Alszeghy Zsolt, Farkas Soma, Prohászka József, Nemeskey Gizella, Császár Elemér, Nádor László, Nógrády László, Papp Illés, Freskay János, Maresek Tibor, Berecz Dezső, Zalay Mihály, Pecsénye Sámuel, Németh Károly, Mátray Ferenc, Diósy Géza, Bossányi Franciska, Weninger László, Kőrösi Sándor, Zsigmond Ferenc, Farkas Gyula, Benő Béla, Fodor Gyula, Gagyhy Dénes, Ádám János, Kovács Mária, Klemm Antal, Waldmayer Károly, Ekler József, Müller Lipót, Kádár Titusz, Faith Ágoston, Kubányi Ernő, Kelen László, Fülöp Sándor, Tieder Zsigmond, Gálné F. Irén, Gál János, Fray Jenő, Szekeres György, Kiss Ferenc, Wallentinyi Dezső, Péczely József, Nyerges Dávid, Vörös József, Bíró Imre, Szabó Mihály, Móra János, Rakodczay Pál, Jakab Ödön, Lakits

Etelka, Csefkó Gyula, Gaus József, Reichart Piroska, Máté Lajos, Kádár Jolán, Széchy Miklós, R. Vozáry Gyula, Alcsér Győző, Szútor Zoltán, Veszprémi Vilmos, Papp Károly, Kirchner Béláné, Bene Ferenc, Bayer József, Domanovszky Sándor, Tihanyi Gál, Csárszky István, Schön Vilmos, Werner Adolf, Bakó István, Abonyi Pál, Szentpétery Imre, Jablonkay Gábor, Fábián Imre, Paal Sándor, Kerényi László, Gaal Gábor, Szalay Jeromos.

Előfizetési díjat fizettek : Mlinarecz Lajos, Aszódi evang. főgimnázium igazgatósága, Komáromi Jókai egyesület, Nyiregyházi evang. főgimnázium önk. köre, Dombóvári rk. főgimnázium igazgatósága, Mildner Ferenc, Szatmárnémeti ref. főgimnázium igazgatósága, Kalocsai Miasszonyunk zárda, Ipolysági főgimnázium igazgatósága, Pozsonyi főreáliskola igazgatósága, Budapesti X. köbányai főgimnázium igazgatósága, Budapesti VI. k. főgimnázium igazgatósága, Budapesti VI. k. főgimnázium ifj. könyvtára, Szombathelyi rk. főgimnázium önk. köre, Jászói prem. kanonokrend könyvtára, Jászberényi főgimnázium ifj. könyvtára, Békési ref. főgimnázium igazgatósága, Kalocsai Iskolánénék könyvtára, Mezőtúri áll. leányközepiskola igazgatósága, Keszthelyi Helikon, Singer és Wolfner, Budapest, Budapesti I. ker. állami főgimnázium igazgatósága, Budapesti III. ker. állami főgimnázium igazgatósága, Fogarasi főgimnázium igazgatósága, Szászvárosi ref. kollégium igazgatósága, Gyulai főgimnázium ifj. önképző köre, Szombathelyi főreáliskola igazgatósága, Győri főreáliskola igazgatósága, Zirci apátság könyvtára, Szolnok vármegye alispánja, Hódmezővásárhelyi ref. főgimnázium igazgatósága, Debreczeni főreáliskola igazgatósága, Budapesti Szent Szív leánygimnázium igazgatósága, Ujpesti főgimnázium igazgatósága, Kunstädter Iroda, Miskolci áll. polg. leányiskola igazgatósága, Karczagi ref. főgimnázium igazgatósága és ifj. könyvtára, Beregszászi főgimnázium igazgatósága, Döme Károly, Pünkösdi Andor, Szekszárdi főgimnázium igazgatósága, Budapesti Erzsébet Nőiskola igazgatósága, Gyöngyösi áll. főgimnázium igazgatósága, Budapesti angol kisasszonyok Intézete, Klein Mór Arad, Debreczeni közművelődési könyvtár, Ferenczy Béla Miskole, Hajdúnánási ref. főgimnázium igazgatósága, Budapesti II. k. főreáliskola igazgatósága, Nagykőrösi ref. főgimnázium önk. köre, Budapesti Egyetemi könyvtár, Debreczeni tudományegyetem, Debreczeni ref. főgimnázium igazgatósága, Szombathelyi leányközepiskola igazgatósága, Temesvári rk. tanítónőképző intézet igazgatósága, Curgói ref. főgimnázium igazgatósága, Pollacsek-féle könyvkereskedés Temesvár, Lauovszky Károly, Budapesti Kalazantium, Nagykárolyi rk. főgimnázium, Szegedi Somogyi könyvtár, Szarvasi evang. főgimnázium igazgatósága, Kecskeméti városi könyvtár, Budapesti VII. Barcsay-utcai főgimnázium igazgatósága, Jászberényi főgimnázium igazgatósága, Budapesti VIII. főgimnázium igazgatósága, Budapesti VI. k. leányközepiskola igazgatósága, Soproni f. kereskedelmi iskola igazgatósága, Székesfehérvári rk. főgimnázium igazgatósága, Kisújszállási ref. főgimnázium igazgatósága, Budapesti Kalazantium, Zalaegerszegi főgimnázium igazgatósága, Budapesti Ranolder intézet könyvtára, Kaposvári főgimnázium, Szombathelyi f. kereskedelmi iskola igazgatósága, Pannonhalmi sz. Benedekrend könyvtára, Miskolci rk. főgimnázium igazgatósága, Szentesi főgimnázium igaz-

gatósága, Székelyudvarhelyi rk. főgimnázium igazgatósága, Egri főreáliskola igazgatósága, Fodor Árpád, Karánsebesi főgimnázium igazgatósága, Vasvármegyei Kultúregylet, Szél Nándor, Szegedi rk. főgimnázium igazgatósága, Tatai rk. főgimnázium igazgatósága, Sárospataki ref. főiskola könyvtára, Székelyudvarhelyi református főgimnázium igazgatósága, Balogh Lajos, Ceglédi főgimnázium igazgatósága, Miskolci református főgimnázium igazgatósága, Nagyváradolaszti polg. leányiskola igazgatósága, Kolozsvári ref. főgimnázium igazgatósága, Győr városi női f. kereskedelmi iskola igazgatósága, Csornai prem. kanonokrend könyvtára.

Alapító tagsági díjat fizettek: Gragger Róbert, Ágner Lajos, Várady Ödön (50 K) Schuschny Aurél, Madarász Ernőné, br. Hatvany Lajos, Kail József, Alszeghy Zsolt (200). — Összesen befolyt 1918 okt. 15-től 1919 dec. 31-ig: 39,361 K. 72 f.

Kérem azon t. tagtársainkat és előfizetőinket, akik az Irodalomtörténet helytelen címzés vagy lakásváltoztatás miatt késedelmesen kapják, szíveskedjenek helyes lakáscímüket velem mielőbb közölni.

Kérem továbbá a Társaság azon t. tagjait, akik tagdíjukkal még hátralékban vannak: szíveskedjenek az esedékes összeget mielőbb címemre juttatni, hogy a folyóiratot továbbra is küldhessük.

A tagok által beküldendő évi tagsági díj tizenöt korona, az előfizetők évi díja pedig negyven korona. — Dr. Ágner Lajos, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság pénztárosa: Budapest, I. ker., Bors-utca 10. sz., II. em. 7.